

OSOBNÍ OCHRANNÉ PROSTŘEDKY

Pavel Častulík

CB 050 Vojenská chemie, toxikologie ochrana před vysoce
toxickými látkami

Přírodovědecká fakulta Masarykovi university Brno

Jaro 2011

Brány vstupu

- Dýchací trakt
- Oči
- Otevřená zranění
- Sliznice
- Zažívací trakt
- Pokožka

Ztráty při použití NPL od doby použití ochran. prostředků

Opatření	Doba od použití OP (sek)	Nevratné ztráty (%)	Zdravot. ztráty (%)
Nasazení OM	120	70-80	25-30
Nasazení OM	30	50-60	10-20
Nasazení OM + dekontaminace	30	20-25	10-15
Nasazení OM + dekontaminace + antidotum	30	5-10	5-10

Intoxikace přes kůži

- Při kontaminaci prostředí látkou VX s hustotou okolo 0,2-0,4 g/m² může na nekryté pokožce člověka dopadnout do 60 mg látky VX.
- Toto množství představuje **5 až 30 smrtelných dávek.**

Karcinogeny

- Londýnský lékař Percival Pott, ve své studii „Chirurgical Observation“, vydané v Londýně v r. 1775, popsal výskyt rakoviny skróta (šourku) u tamních kominíků.
- O sto let později rozšířil toto pozorování E. Volkman v Lipsku o pozorování řady případů rakoviny kůže u pracovníků v průmyslu kamenouhelného dehtu.
- Experimentálně byly maligní tumory vyvolány opakovaným natíráním depilovaných laboratorních potkanů kamenouhelným dehtem až v roce 1915, 140 let po hypotéze P. Potta japonskými badateli Yamagiwou a Ischikawou.
- Později byla zjištěno, že účinnou složkou byl v těchto případech benzo(a)pyren. Byl tak izolován první chemický karcinogen.

Následky dioxinů z vietnamské války jsou stále přítomny

Dítě geneticky postižené
syndromem „Agent
Orange“.

Důsledek zasažení
vietnamské populace
defolianty používaných
americkou armádou.

Formulace „Agent Orange“
představovala defoliant na
bázi fenoxycetové
kyseliny,
která obsahoval vedlejší
produkt „dioxiny“.

Ochranné prostředky osob

- Dýchací orgány
- Filtrační prostředky
- Roušky/Respirátory
- Čvrt/polomasky
- Masky
- Izolační prostředky
- Autonomní/únikové
- Otevřený a uzavřený okruh
- Neautonomní
- Povrch těla
- Pláštěnky
- Zástěry
- Kombinézy
- Kazajky
- Vesty
- Oděvy
- Vaky
- Hlava
- Přilby
- Kapuce
- Končetiny
- Rukavice, návleky, přezůvky, holínky

Rozsah ochrany

- **Úplná** (chrání celý organismus tj. ochrany dýchání a povrchu těla)
- **Částečná** (dílčí ochrana částí těla)
- **Hermetická** (kompletní izolace od vnějšího prostředí, tj. izolační oděv a dýchací přístroj)
- **Nehermetická** (chrání proti přímému kontaktů s kapalinami, omezená ochrana proti plynům, parám a aerosolům NL)
- **Vícenásobná** (použití ochranných prostředků, které lze dekontaminovat pro opakované použití)
- **Jednorázová** (použití jednoduchých ochranných prostředků, které se po použití nedekontaminují, zabezpečí se jejich bezpečná likvidace)

Součásti ochranných prostředků

- Ochrana dýchacích cest
- Ochrana zraku
- Ochrana povrchu těla
- Ochrana rukou
- Ochrana nohou
- Balistická ochrana
- Ochrana hlavy
- Ochrana sluchu
- Komunikace
- Antidota
- Osobní dekontaminace
- Ochlazování

Prostředky ochrany dýchání

- Filtrační (sorpční)
- Roušky (aerosoly)
- Respirátory (aerosoly)
- **Masky s filtrem** (aerosoly, plyny, páry)
- Negativní tlakový režim
- Podpůrné ventilátory
- Limit: 17% O₂, 1%CO, 2%CO₂ a vysoké koncentrace škodlivin
- Izolační
- **Dýchací přístroje:** 30-40 min (stlačený vzduch, kyslík, směsi kyslíku a inertních plynů, vyjma N₂)
- **Izolační recyklační přístroje:** 120-200 min (chemická generace kyslíku a pohlcování CO₂)
- Pozitivní tlakový režim
- Nezávislost na vnější koncentraci O₂ a škodlivin

Kategorie parametrů OM

- Velikost
- Hmotnost
- Těsnost (koeficient podsávání)
- Velikost zorného pole a zkreslování
- Použití optických přístrojů
- Použití brýlí
- Dýchací odpor (vdech a výdech)
- Obsah CO₂ (max. 2%; mrtvý prostor-polomaska)
- Přívody vzduchu
- Typy filtrů
- Použití ventilátorů
- Komunikační systém
- Pitný systém
- Konstrukční materiál
- Tlak na obličej a hlavu

Formy ochranného působení

- **Izolační** (neprodyšná-bariérová, pryže, plasty, kompozitní textilie)
- **Filtrační** (prodyšná pro vzduch a vodní páry-filtračně-sorpční textilie)
- **Polopropustná** (nepropustná pro kapaliny z vnějšího prostředí avšak propustná pro vodní páry a vzduch, polopropustné membrány, např. Goretex)
- **Hydro/oleofobní** (úprava povrchu textilií odpuzujících ulpívání a vsakování kapek vody, jejich roztoků a olejů a organických rozpouštědel)

Kategorie parametrů oděvů

- Typ
- Hmotnost
- Hermetičnost
- Fyziologické vlastnosti
- Ventilace/chlazení
- Mechanická odolnost
- Teplotní odolnost
- Elasticita
- Fixace aktivních složek
- Konstrukce a integrace masky, rukavic, přezůvek, bot
- Spektrum ochrany
- Vícenásobné/jedn orázové použití

Princip ochrany

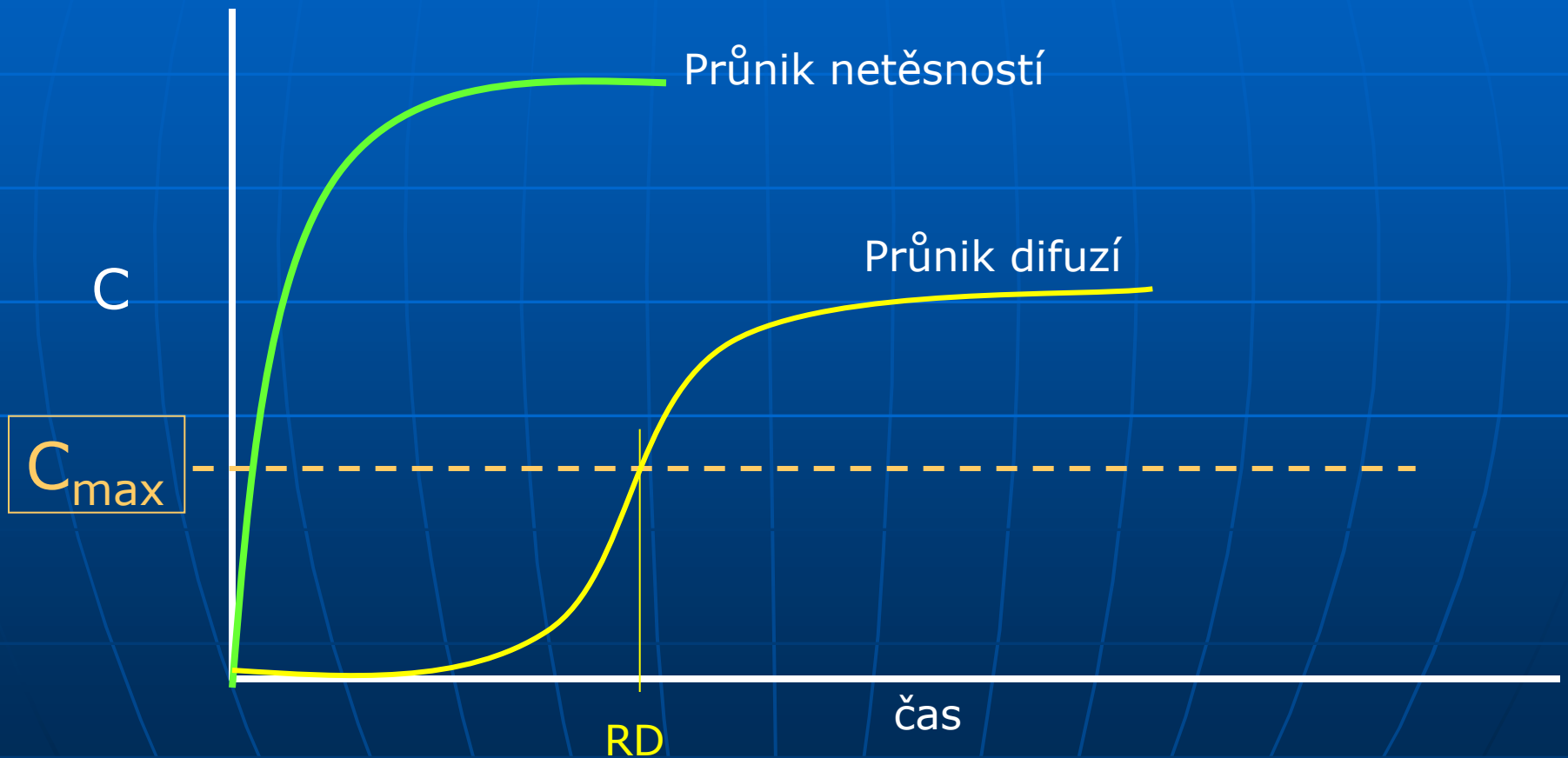
- Vytvoření překážky-bariéry proti pronikání NL, které mohou ohrozit organismus.
- Mírou je „přípustná (prahová) koncentrace NL nebo její dávka
- $V \cdot dc/dt = F - k \cdot c$
- V je objem do kterého NL vniká (pod och.oděvem)
- F je rychlost pronikání NL ochranným materiálem z vnějšího prostředí
- k je rychlostní konstanta zachycování NL bariérovým materiálem (adsorpce, absorpce, chem. reakce)
- C limitní koncentrace NL

Princip ochrany

- $c = (F/k) \cdot (1 - e^{-(k/V) \cdot t})$

- OP bude mít vysoký ochranný faktor, tj. dosažení limitní koncentrace c za co nejdelší dobu, pokud bude klást větší odpor proti pronikání NL, tj. **nízká hodnota F** a čím bude vyšší rychlost zachycování NL v ochranném materiálu, tj. **k s vysokou hodnotou** a rovněž čím bude **vyšší hodnota objemu V** pod ochranným prostředkem.

Charakter průniku NL bariérovým materiálem

Rezistenční doba RD

- Doba k dosažení prahové koncentrace průnikem NL ochranným materiálem je označována jako **rezistenční doba**
- RD vyplývá z difuzní rovnice permeace
- **$RD = f(h^n / D \cdot Q_p / C_1)$**
- **RD závisí na:**
 - působení NL (její koncentraci **C** ve vnějším prostředí, respektive odpovídajícímu množství absorbované NL v povrchové vrstvě ochranného materiálu **C₁**, které je s vnější koncentrací v rovnováze
 - odporu ochranného materiálu charakterizovaného difúzním **koeficientem D**
 - tloušťce ochranného materiálu **h** a
 - přípustném **množství Q_p** NL, nad jehož hodnotou by došlo nežádoucí expozici organismu
 - **n** je koeficient, mající hodnoty 1,8-2

Úkryty

- Minimálně 19.5 O₂%
 - Max. 0,2-0,5 CO₂%
 - Min. 2 m³ vzduchu na osobu/hod
 - Vlhkost vzduchu do 70%
 - Teplota cca 23 °C
 - Přetlak 2-5 mm H₂O
-
- Zdravotnické prostory min. 20 O₂%
 - Min. 5 m³ vzduchu na osobu/hod
 - Vlhkost vzduchu do 60%
 - Teplota cca 20 °C

Sprcha sarinem při otevírání chemické munice

Zranění při likvidaci chemické munice s yperitem

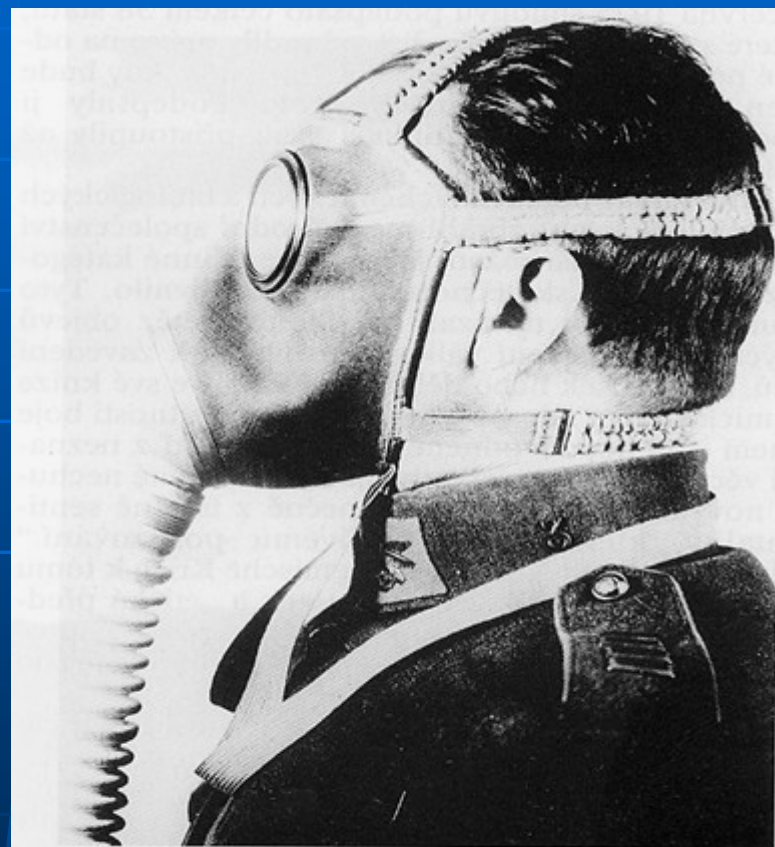
Být součástí řešení problému a ne být součástí problému

Tam někde u Yprů za I.SV

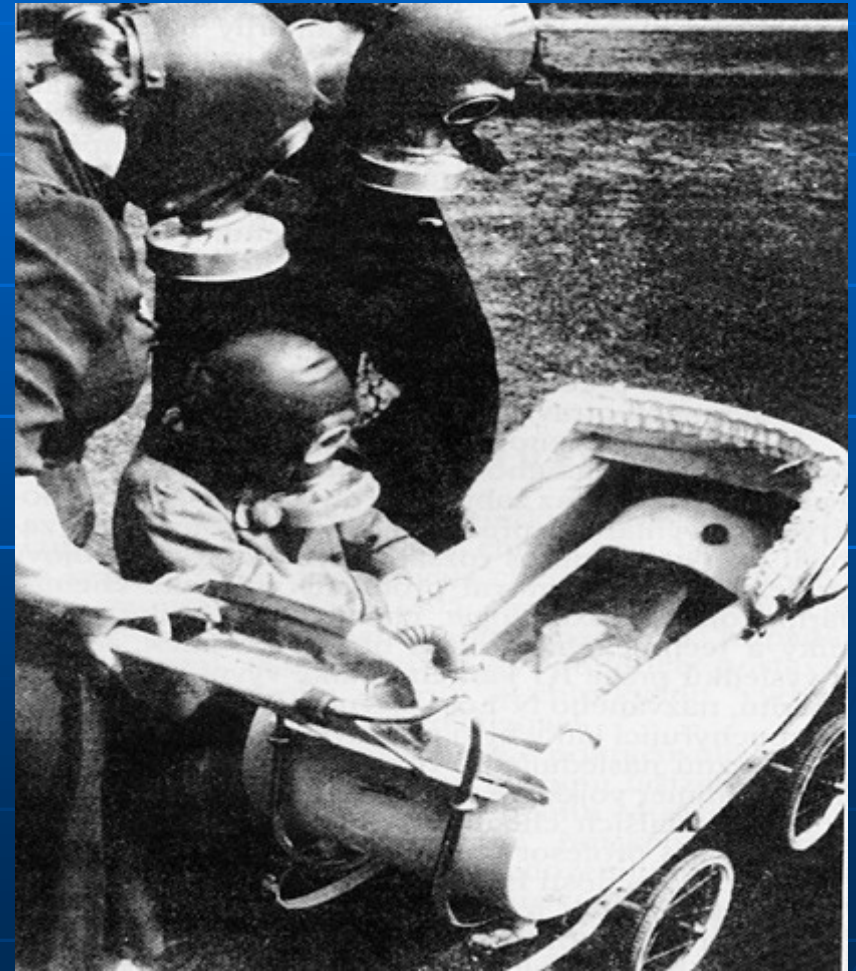
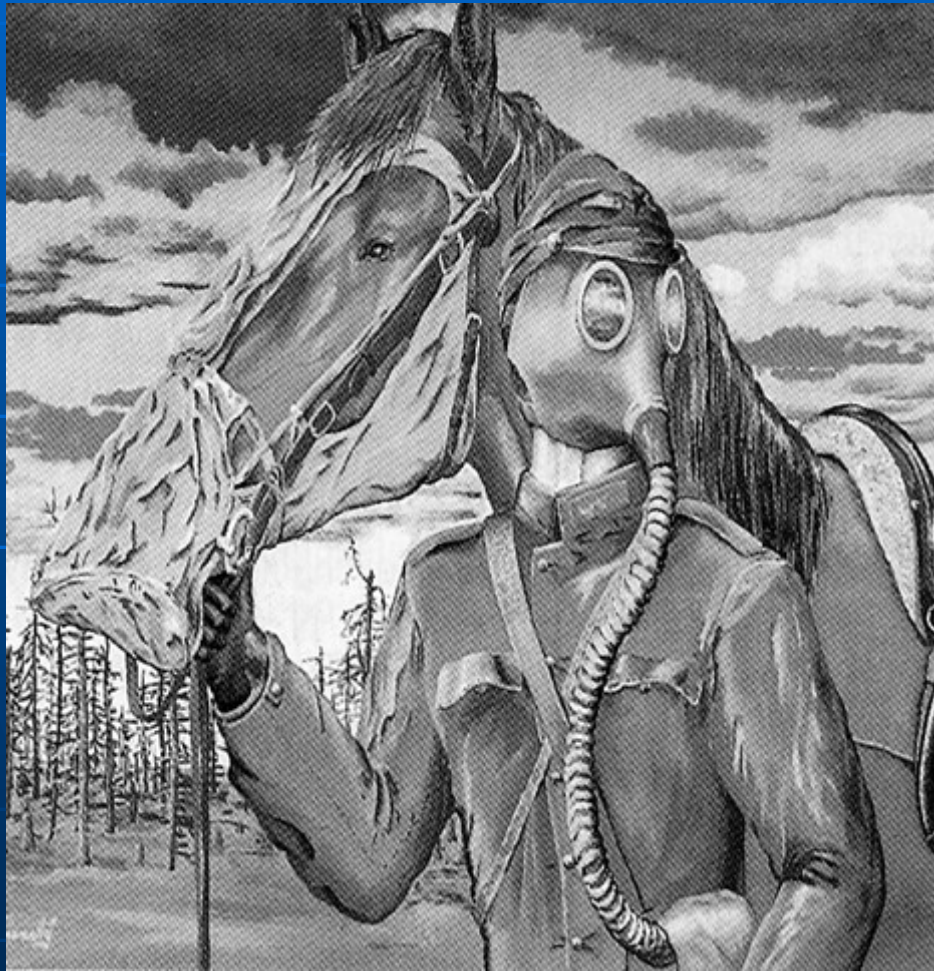

Ochrany dýchání před a po I.SV

Německá ochranná maska. V polovině 20. let byla v Německu obnovena výroba ochranných masek v továrnách společností Auer a Dräger

Nutná ochrana armáda a civilního obyvatelstva

Výbušný test kontaminace

Výbušný zdroj kontaminace

Výbušný test kontaminace

Výbušný test kontaminace

Detekce kontaminace na oděvu

Vizualizace kontaminace na oděvu

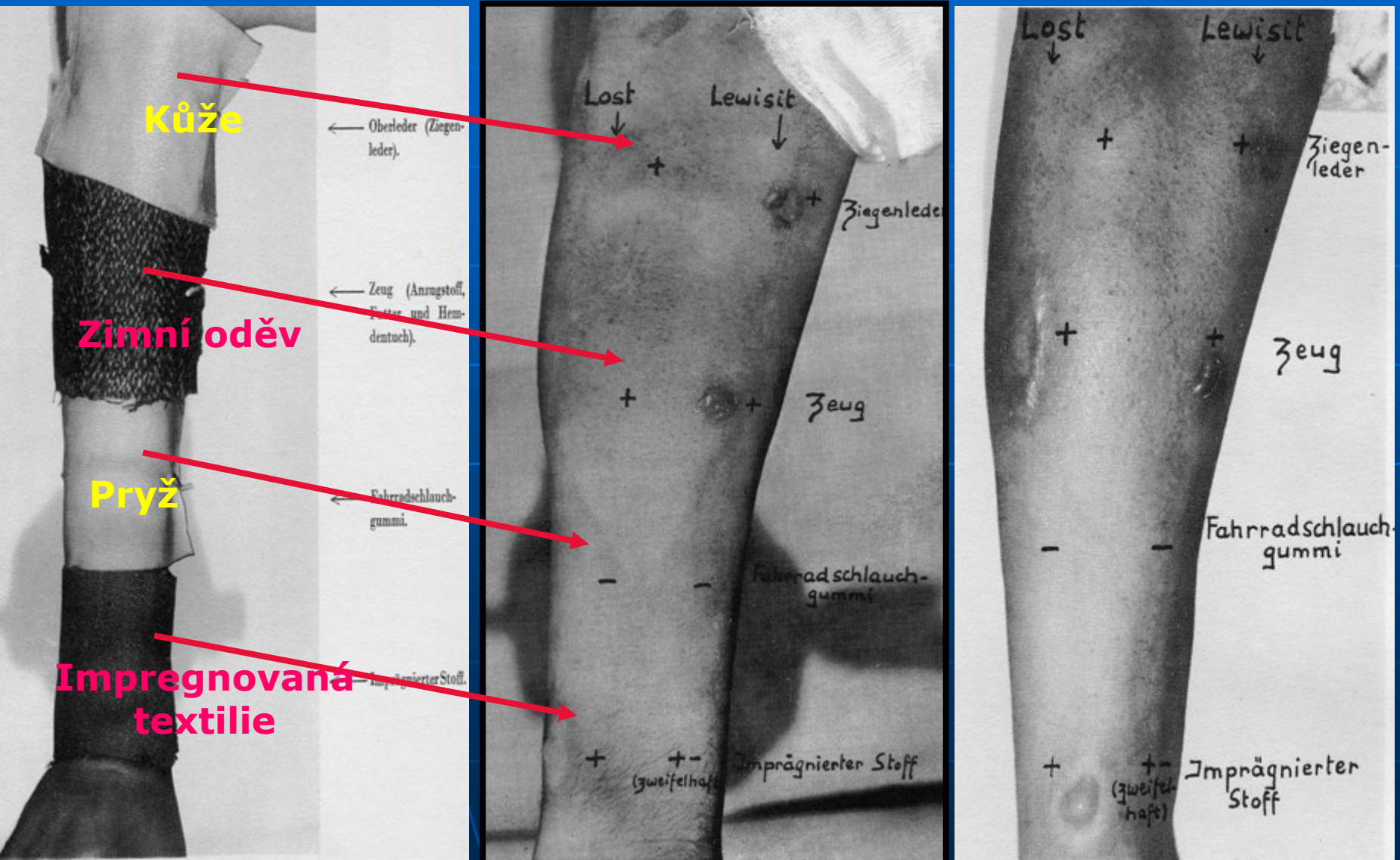
Vizualizace kontaminace na oděvu a terénu

Vizualizace kontaminace na vegetaci a terénu

Demonstrace ochranné účinnosti proti zpuchýřujícím látkám

Omezení působená ochrannými prostředky

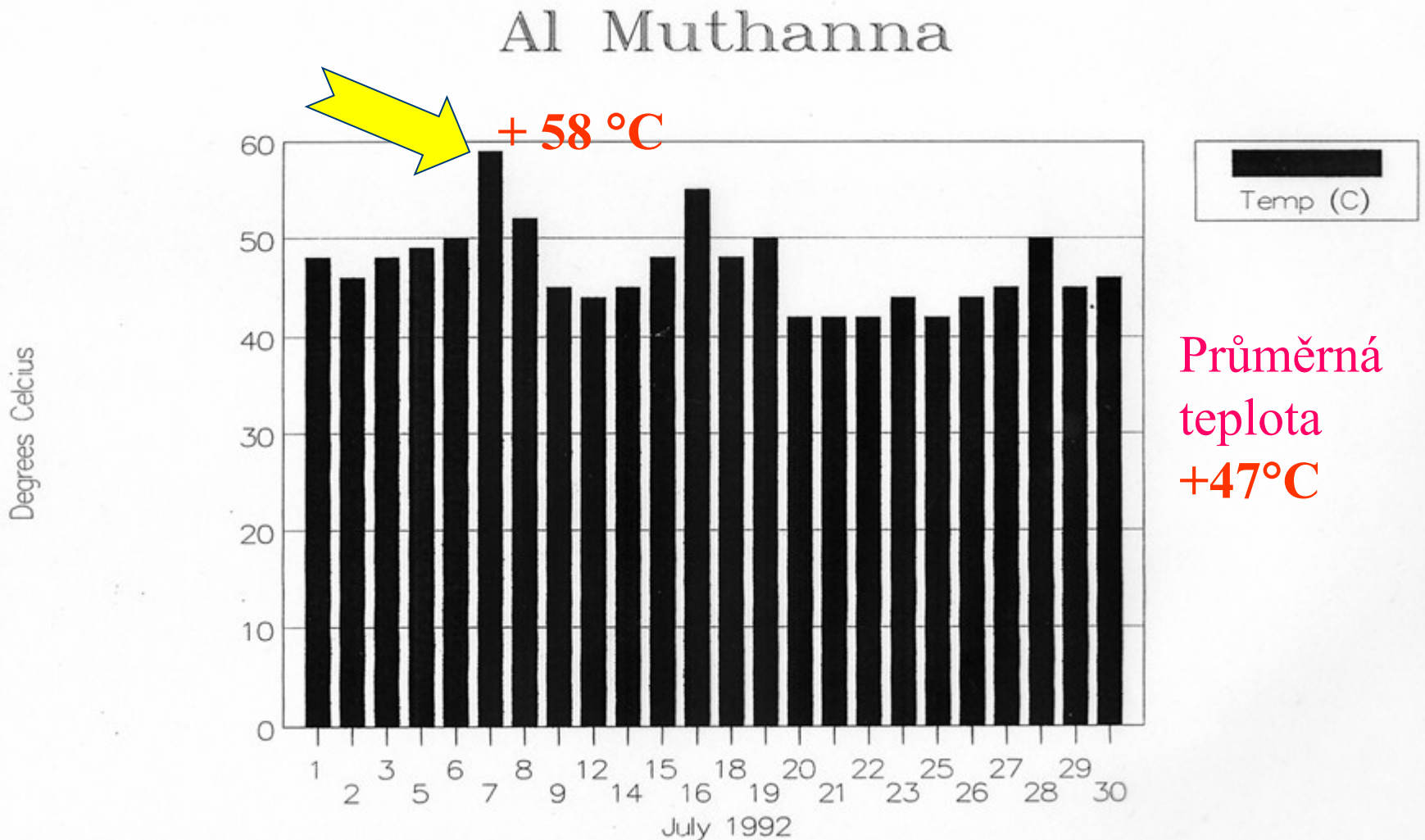
- Snížení pracovní výkonnosti
- Značná fyzická zátěž
- Tepelná zátěž-přehřátí
- Omezení pohyblivosti
- Omezení viditelnosti
- Omezení orientace
- Omezení verbální komunikace a slyšitelnosti
- Klaustrofobie
- Omezené ochranné vlastnosti
- Nutnost kontroly a ošetřování prostředků

Tělesné teplo

Tělesné teplo
~ 100 Watt / hod

Záznam teploty v irácké poušti v červenci 1992

Vyčerpání teplem a ztráta vody pocením

Tepelný šok/kolaps

Doba používání OP při různé vnější teplotě a fyzické zátěži

Lehká zátěž 180 kcal/h

Těžká zátěž 450 kcal/h

Ochr. prostř	10°	20°	30°	40°	10°	20°	30°	40°
Filtrační	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	3,0	1,5	1,0
Izolační	8,0	8,0	8,0	6,0	8,0	2,0	1,0	0,6
Izolační komplet	8,0	2,0	1,0	0,7	4,0	0,5	0,4	0,3

Kontrola teploty těla měření v uchu

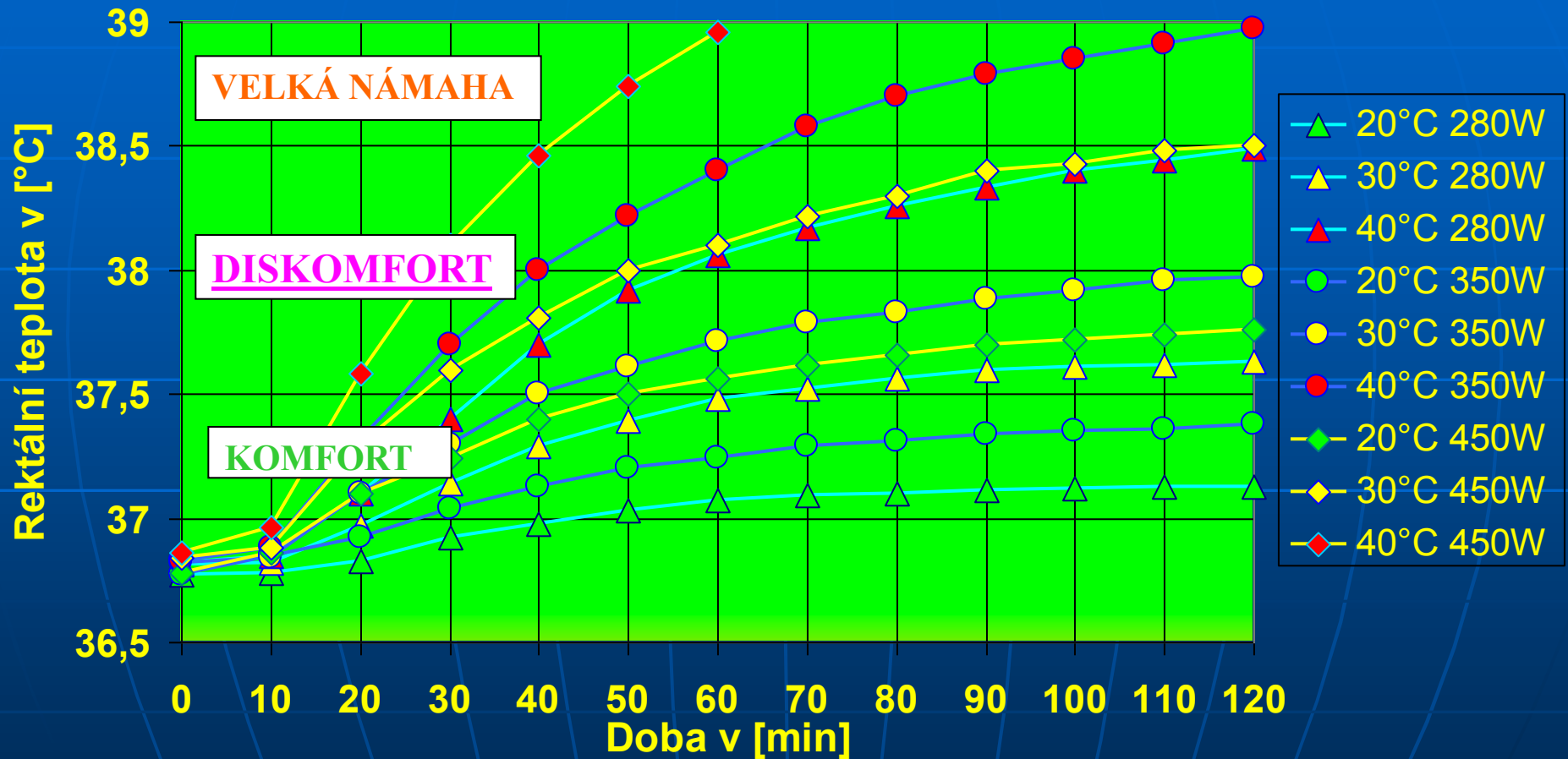

Ušní teploměr

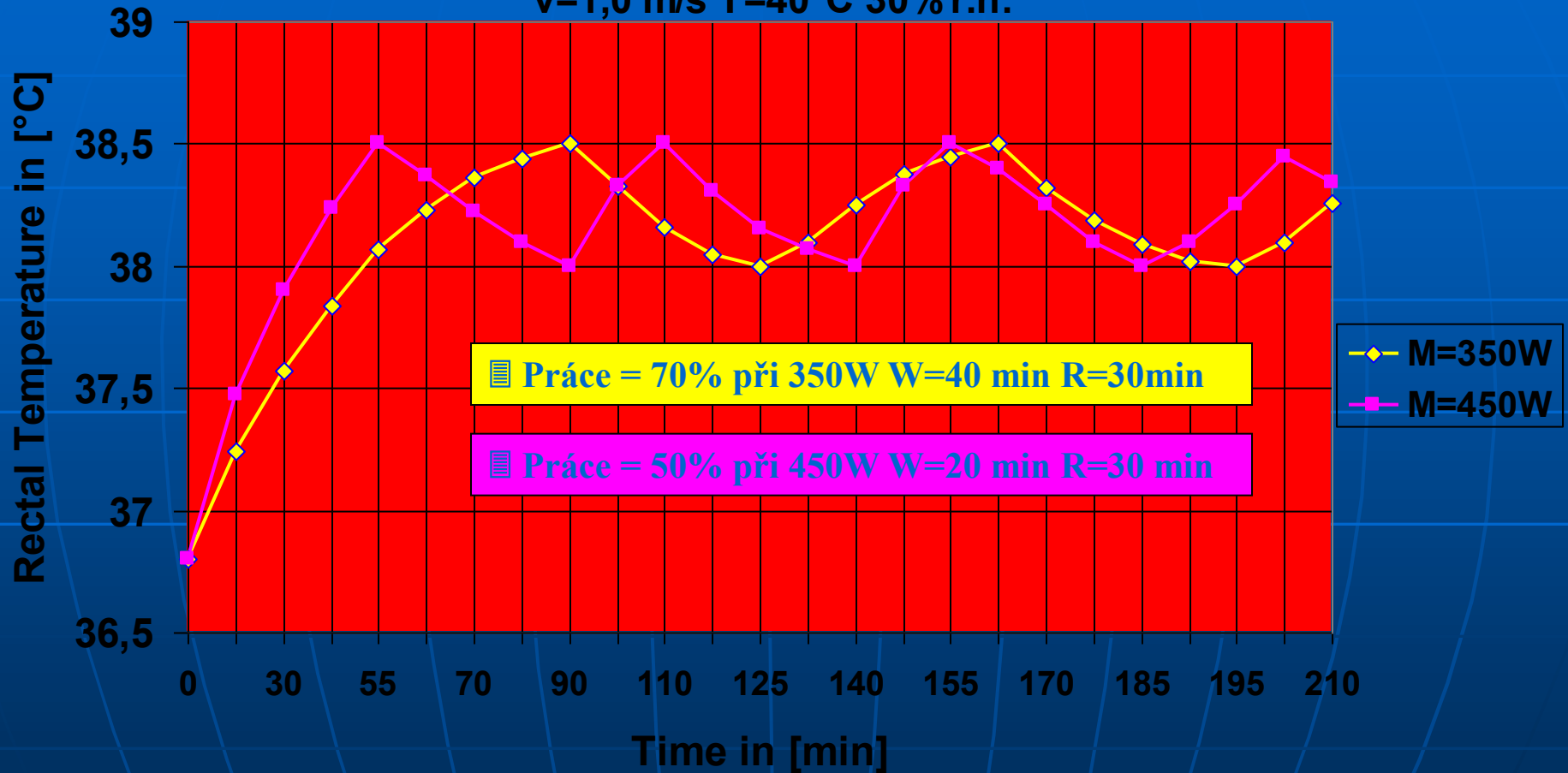
Průběhy rektálních teplot

$v=1.0$ m/s 30% r.vlhkosti

Time-pattern of Rectal Temperature in regime Work & Rest

$v=1,0 \text{ m/s}$ $T=40^\circ\text{C}$ 30% r.h.

Chladicí vesta

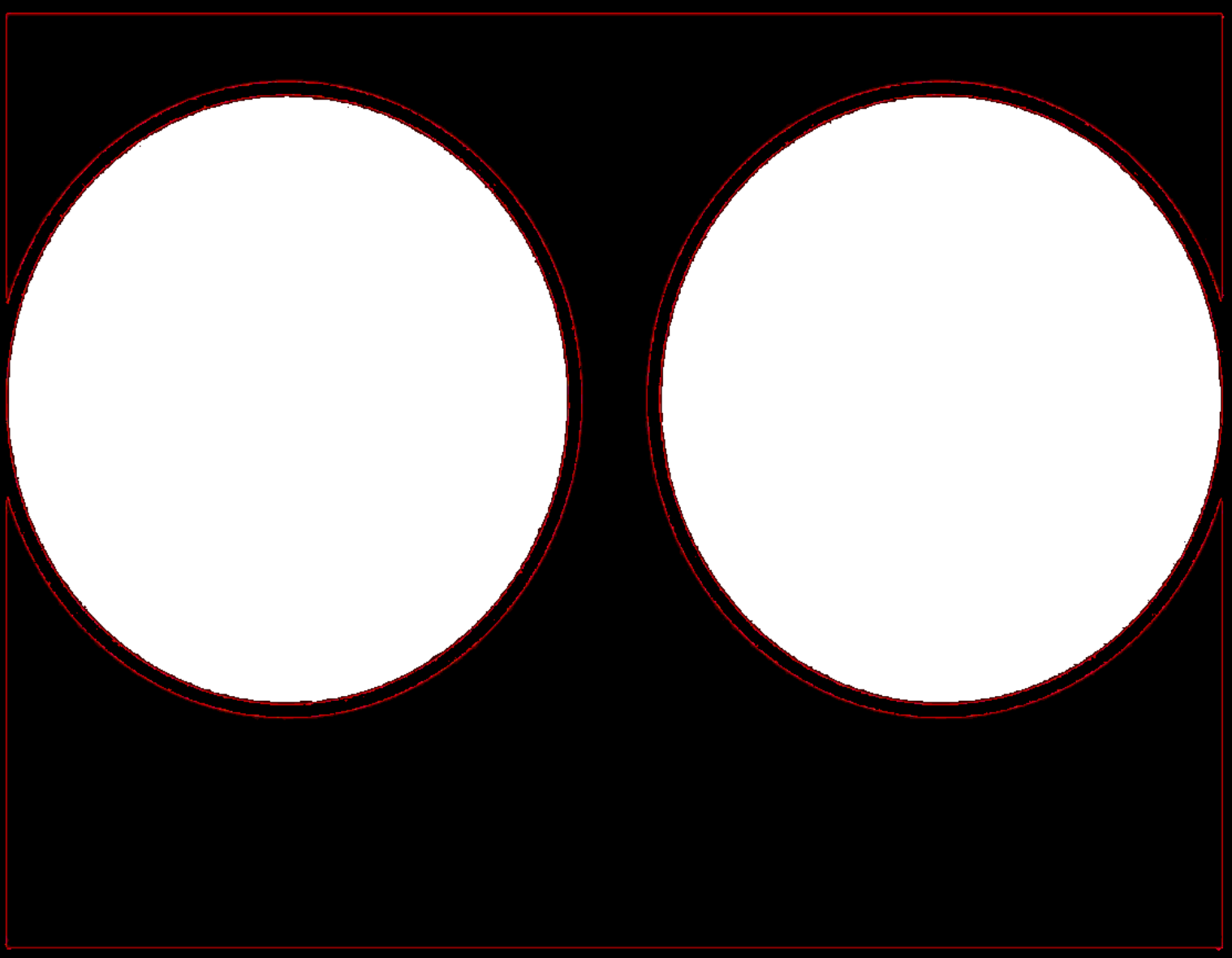

Chladicí podvlek

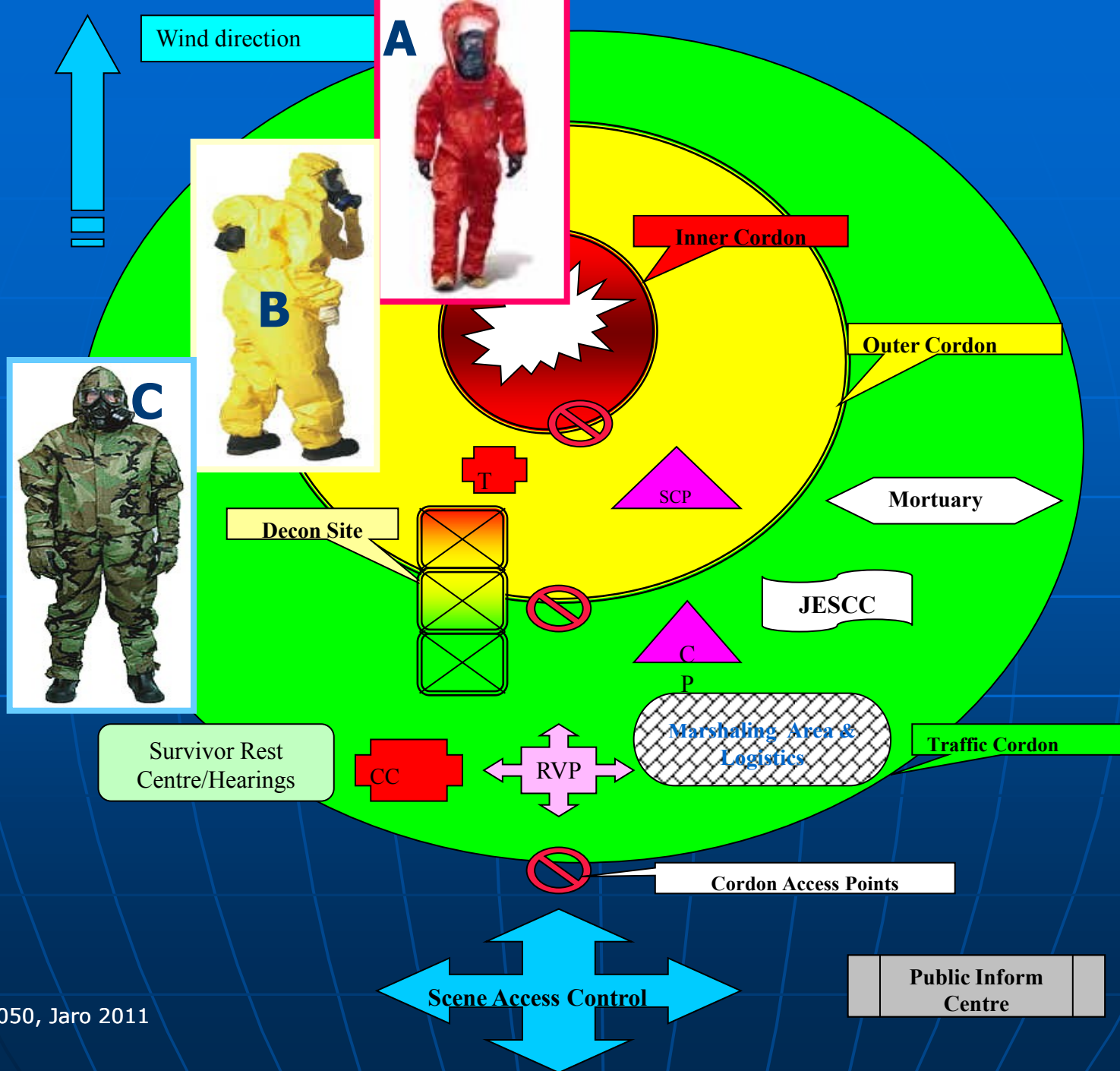
Chladicí pododěvová souprava

Hrdina nebo idiot?

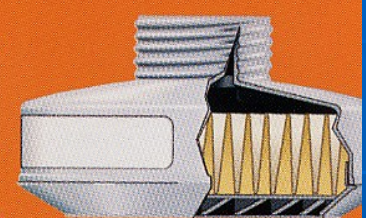

Ochranné masky

Filtry pro průmyslové škodliviny

	Colour code	Particle filter	Ref. nr
		PF10 P3 Solid and liquid toxic, radioactive and detrimental particles as well as micro-organisms, e.g. bacteria and viruses.	052670
	Colour code	Combined filters	
		CF 22 A2 P3 Gases and vapours from organic compounds and solid and liquid toxic, radioactive and detrimental particles as well as micro-organisms, e.g. bacteria and viruses.	042570
		CF 22 B2 P3 Inorganic gases and vapours and solid and liquid toxic, radioactive and detrimental particles as well as micro-organisms, e.g. bacteria and viruses.	042671
		CF 22 A2B2 P3 Gases and vapours from organic compounds. Inorganic gases and vapours and solid and liquid toxic, radioactive and detrimental particles as well as micro-organisms, e.g. bacteria and viruses.	042674
		CF 22 A2B2E1 P3 Gases and vapours from organic compounds. Inorganic gases and vapours, acid gases and vapours and solid and liquid toxic, radioactive and detrimental particles as well as micro-organisms, e.g. bacteria and viruses.	042678
		CF 32 A2B2E2K2 P3 Gases and vapours from organic compounds. Inorganic gases and vapours, acid gases and vapours, ammonia and ammonia derivatives and solid and liquid toxic, radioactive and detrimental particles as well as micro-organisms, e.g. bacteria and viruses.	042799

Ochranná maska

Masky s nástavcem na pití a ochrannou kapucí

Umístění ochranných filtrů na masce

State-of-the-art
respirators
include SCBA
and PAPR.

Ochranná kapuce s respirátorem

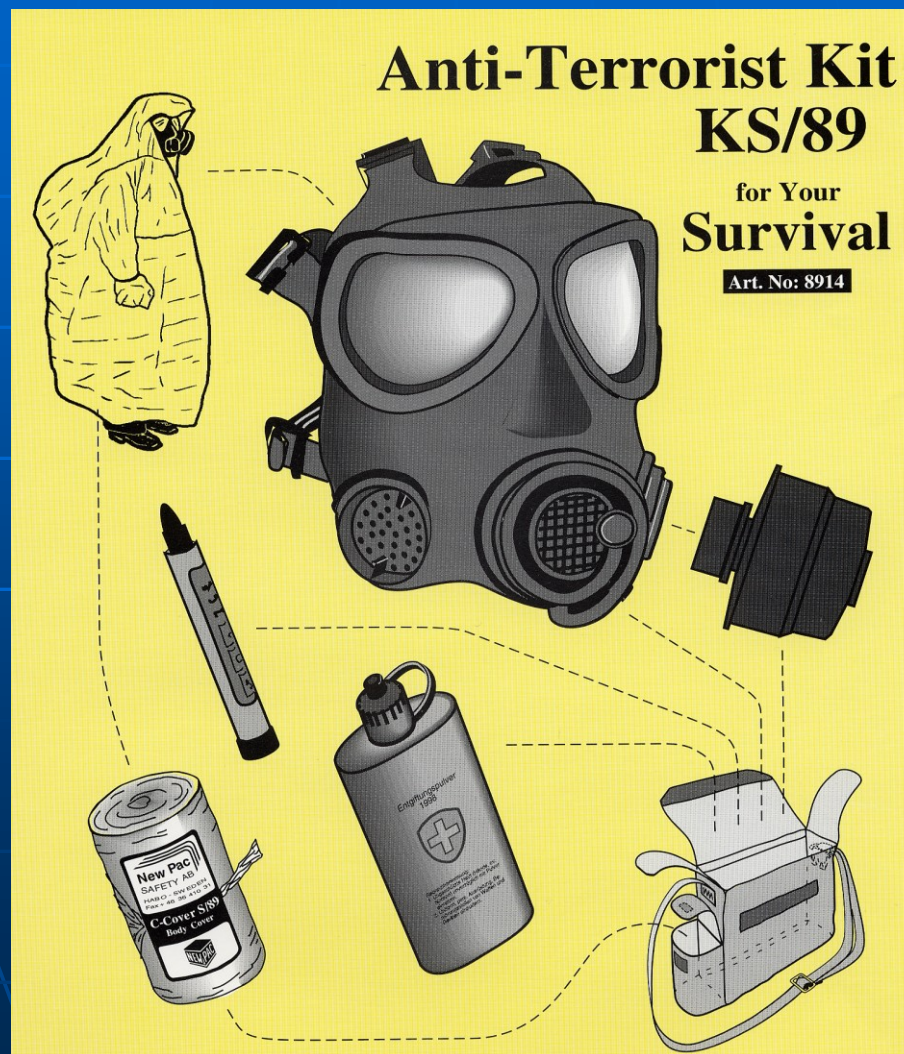

Rouška versus únikové masky

Osobní ochranná souprava

Ochrana dýchání

Dýchací přetlakový přístroj

Ochranná maska

Příjem tekutin v kontaminovaném prostředí

Dýchací přístroje

Masky s filtračními ventilátory

Ventilační odvětrávací jednotka pro chlazení

Ventilační odvětrávací jednotka

Dodává přetlakový filtrovaný vzduch

Testovací komora na těsnost masek a jejich nasazení

Vnitřní ochranné rukavice a ponožky

Ochranné rukavice a boty

Utěsňování kritických částí

- Maska k oděvu
- Uzávěry/zipy
- Rukavice k oděvu
- Boty k oděvu

Chemická těsnící páska

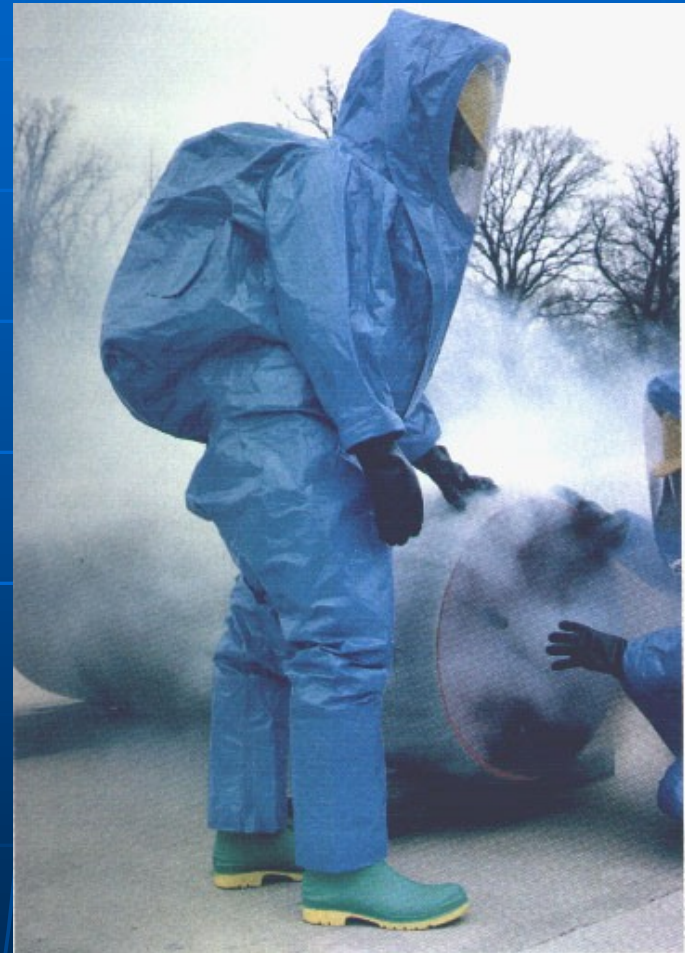

Těsnění kritických částí páskou

Ochrana stupně „A“

- Dýchací přístroj
- Hermetický chemický odolný oděv
- Protichemické vysoké boty
- Dvojité rukavice

Ochrana stupně „B“

- Dýchací přístroj
- Nehermetický chemický odolný oděv
- Protichemické vysoké boty nebo
- Přezůvky
- Dvojitě rukavice

Prodyšný ochranný oděv s dýchacím přístrojem- Stupeň B

Stupeň B s pododěvou chladičí ventilací

Ventilovaný ochranný oděv

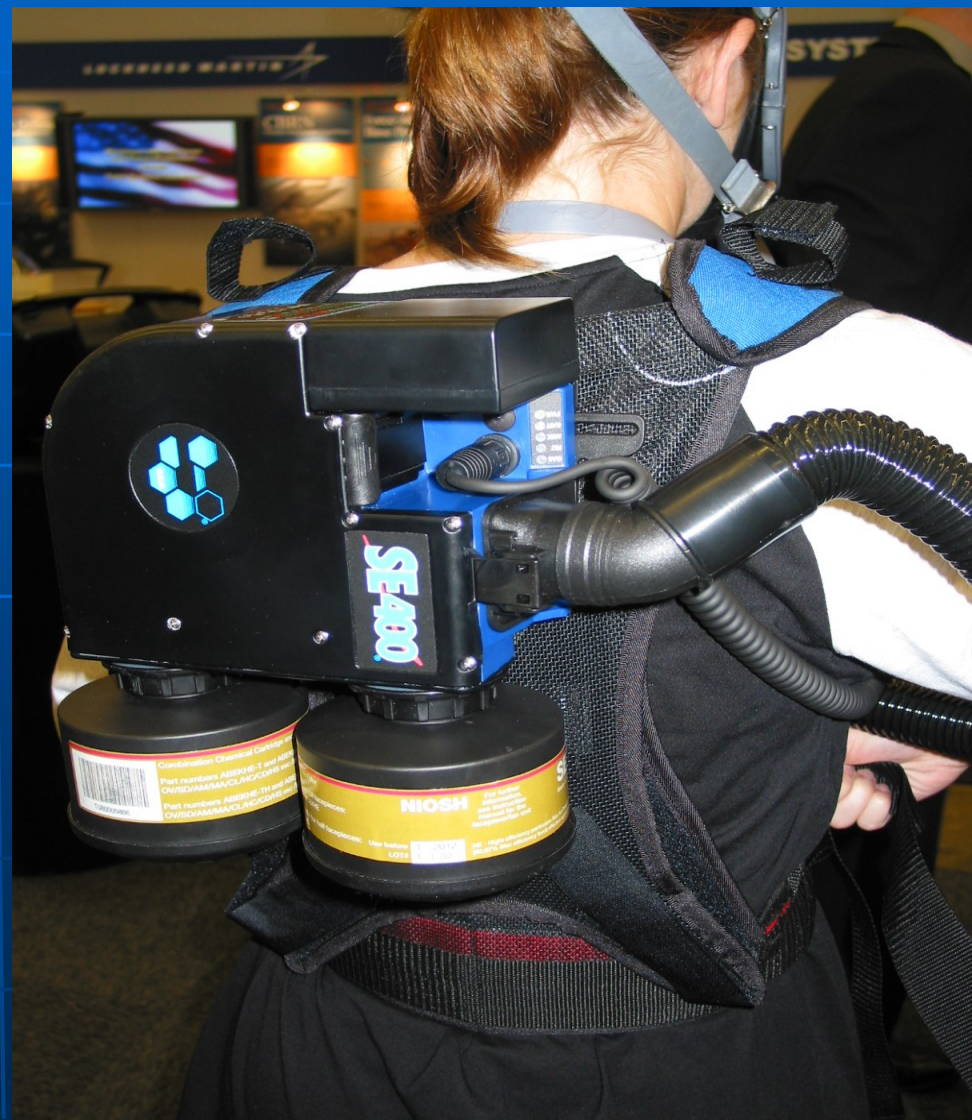

CB050,

Ventilované oděvy a podpora dýchání

Oděv stupně B s ventilací

A co když je tam něco se CBR materiálů?

Balistický oděv a ochrana dýchání

Balistický oděv s dýchacím přístrojem

Ochrana stupně „C“

- Ochranná maska
- Nehermetický chemický odolný oděv
- Chemické ochranné boty nebo přezůvky
- Dvojité rukavice

Filtrační ochranné oděvy

futuretech

1.2.2
Safeguard™ 3002-A1

Certified
Quality Assurance System No. FM 12810

Thermal

Radio-Active
Fall-Out

Heat Radiation

Biological
Warfare Agents

Stupeň C - filtrační oděv

Stupeň C - filtrační oděv a zátěra

Ochrana stupně „D“

- Nechemický oděv chránící celé tělo
- Rukavice
- Bez ochrany dýchání

Prodyšné-filtrační ochranné oděvy

CIVIL DEFENCE

H-V T.O.M.
High visibility NRBC suit used by Singapore Civil Defence teams

T.O.M. POMP
Fire-resistant NRBC/F suit used by First-responders

H-V OVERALL
High visibility NRBC coverall used by Subway personnel

T.O.M. FR-SAND
Fire-resistant NRBC/F suit used by Emergency medical teams

**THE WORLD'S
PREFERRED
N.R.B.C SUITS**

PERMEABLE NBC PROTECTIVE SUITS

Bf

**HIGH COMFORT
AND EFFECTIVE
PROTECTION AGAINST
NUCLEAR, BIOLOGICAL
AND CHEMICAL THREATS**

Dmýchací/podsávací efekt

Testovací plynová komora

Test na průnik pod oděv

Průnik pod ochrannou kapuci oděvu

Průnik netěsnostmi oděvu (konstrukční nedostatky)

Red/pink color
Indicate leakage
of a gas

Průnik pod ochranným kabátem

Značný průnik pod kabátem

Průnik po nohavicemi (nohavice byly vně-přes přezůvky)

Součásti prodyšných ochranných oděvů

Součásti prodyšných ochranných oděvů

Součásti prodyšných ochranných oděvů

Součásti prodyšných ochranných oděvů

Filtrační ochranný podvlek

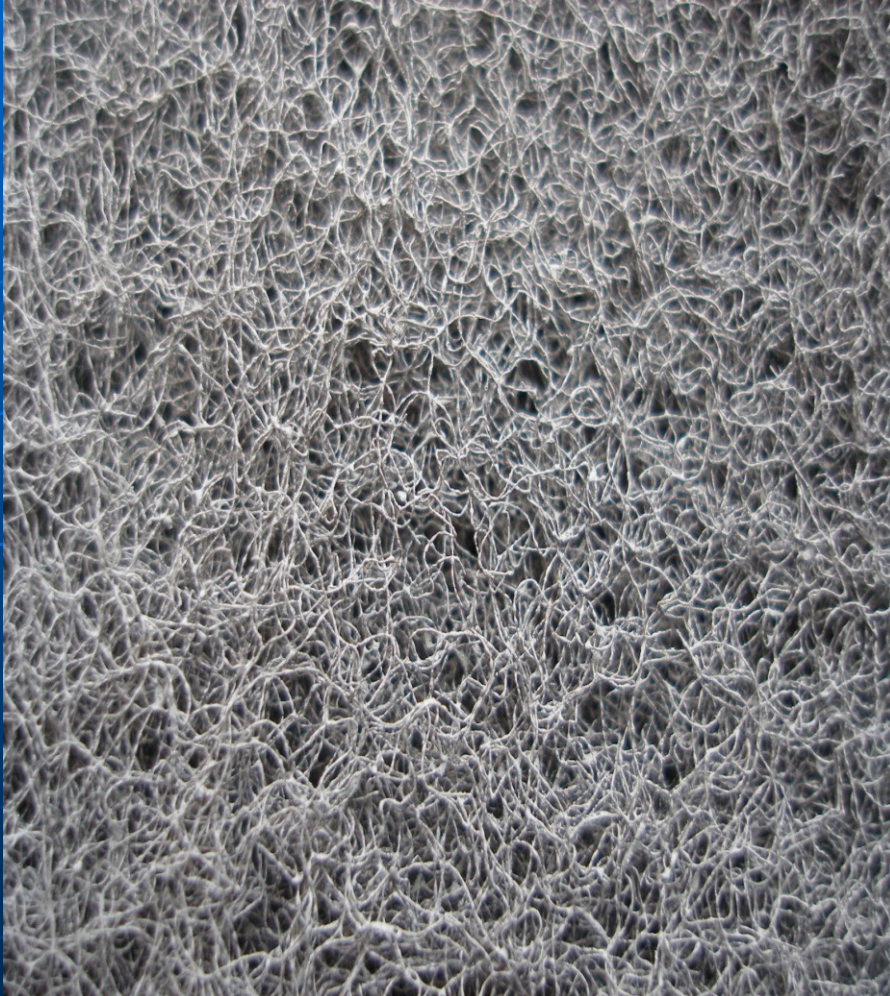

Kompletní filtrační oděv

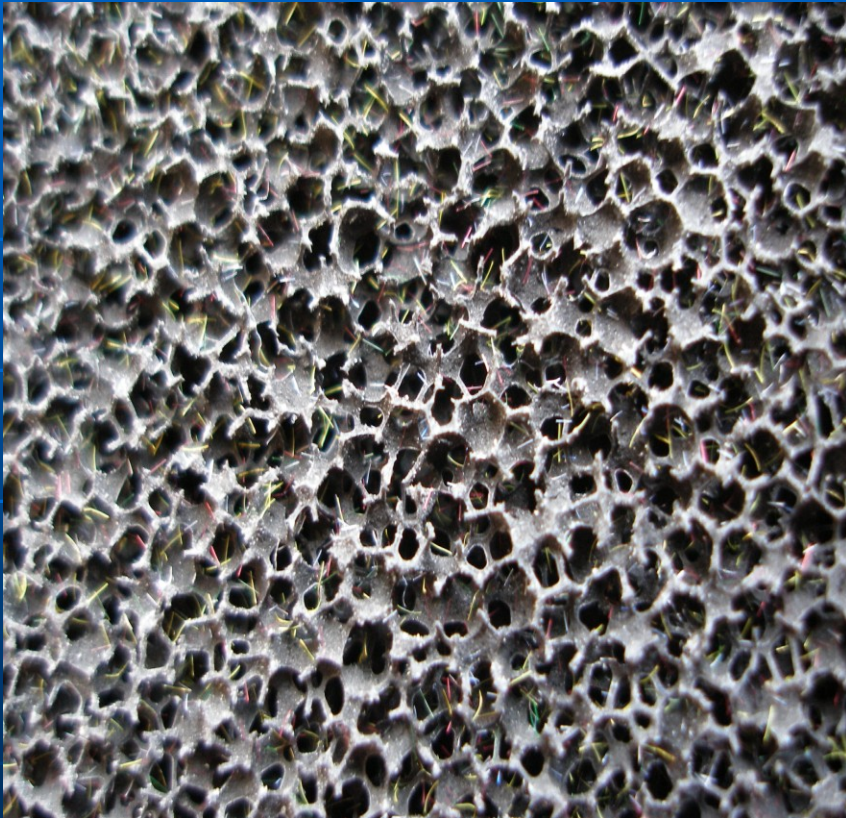
Souprava „Filtrální ochranný oděv“

Netkaná textilie impregnovaná aktivním uhlím

PU pěna impregnovaná aktivním uhlím

Částice aktivního uhlí v PU pěně

DENSIFIED POLYURETHANE FOAM

SD test, vapour diffusive test

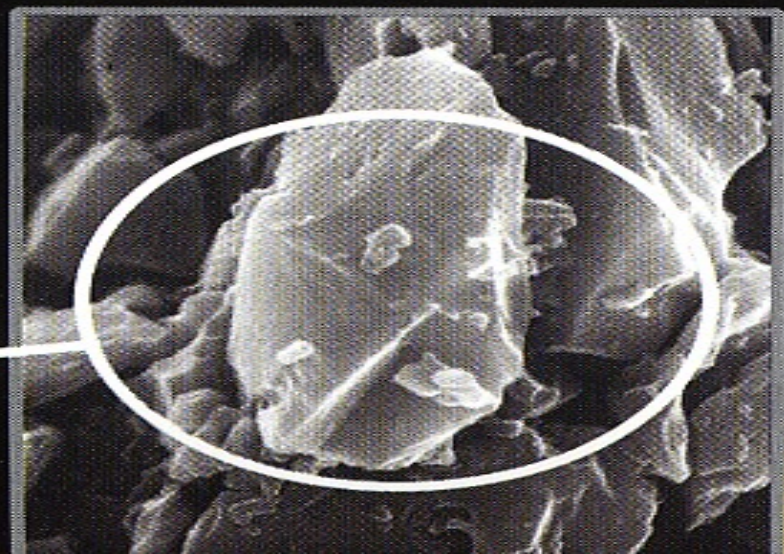
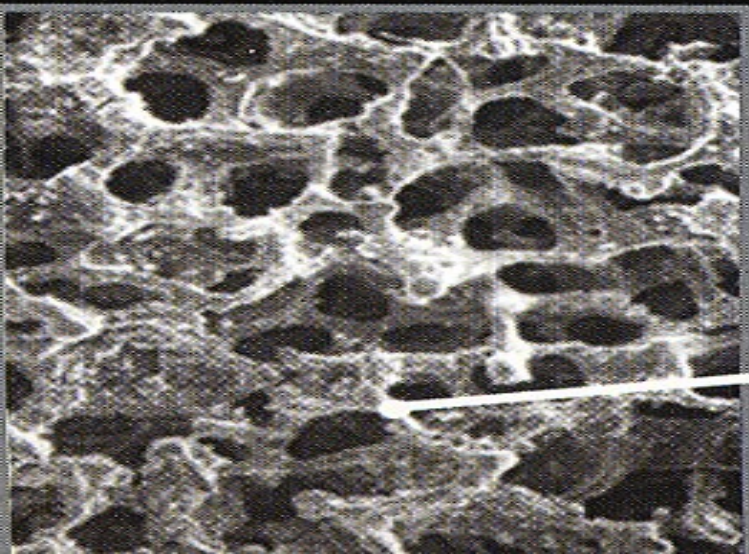
new material > 8 hours
after ageing (8 days, 85°C) > 8 hours

Air permeability (NF EN ISO 9237)

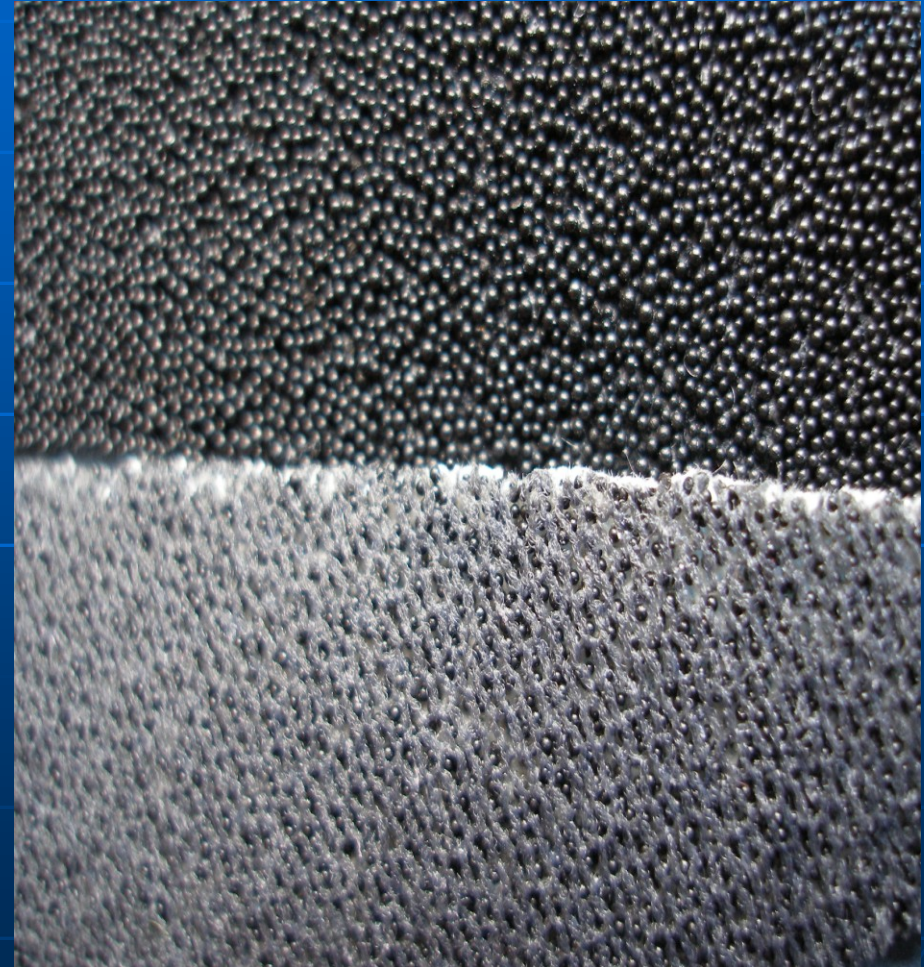
1100 l/m².s (100 Pa)

Dynamic adsorption capacity (2 cm/s)

7,52 mgHD/cm²

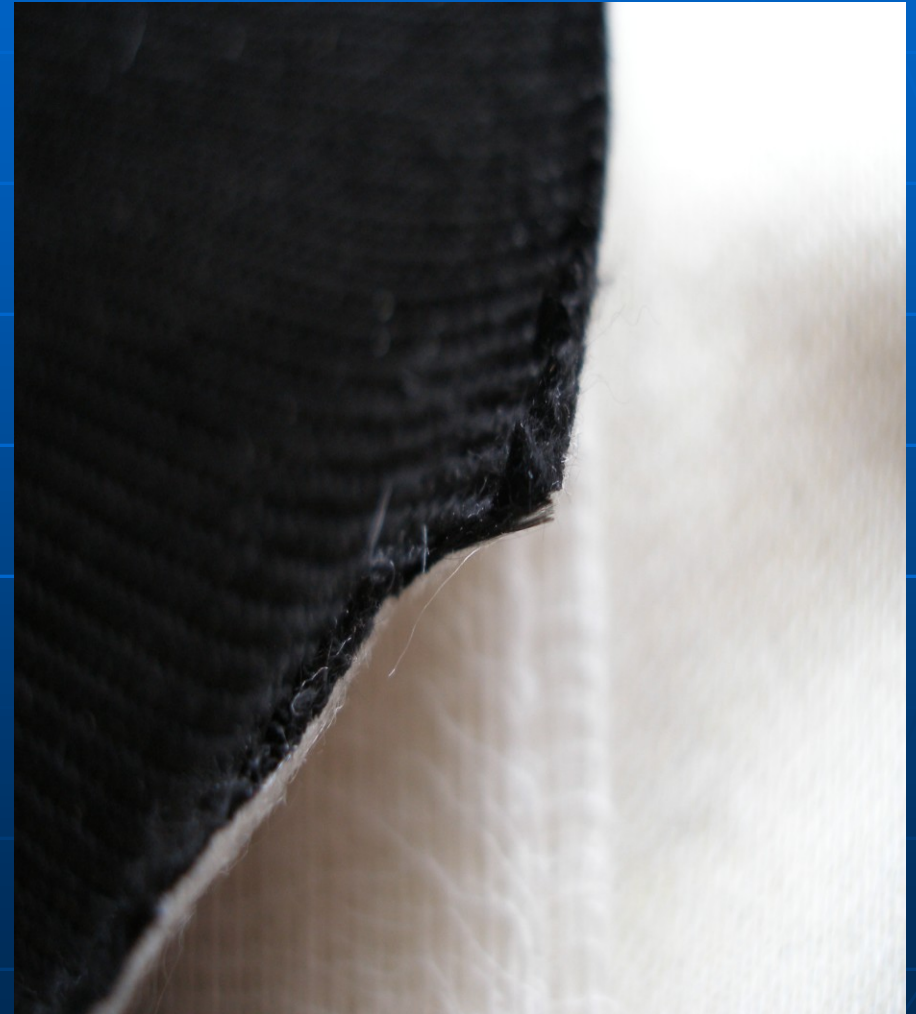
Sorpční textilie uhlíkovým sférickým sorbentem

Hybridní uhlíková sorpční textilie

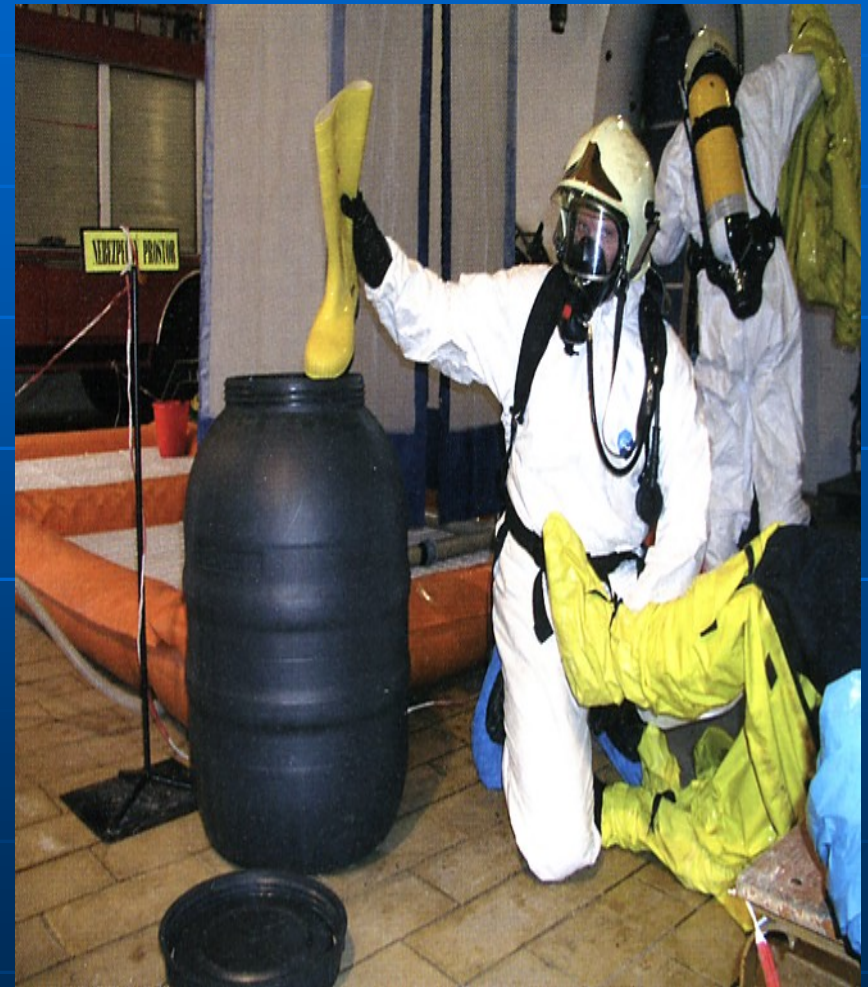
Uhlíková sorpční textilie (uhlíkové vlákna jsou nehořlavá)

Odpuzování kapek vody a chemikálií na svrchní textilii

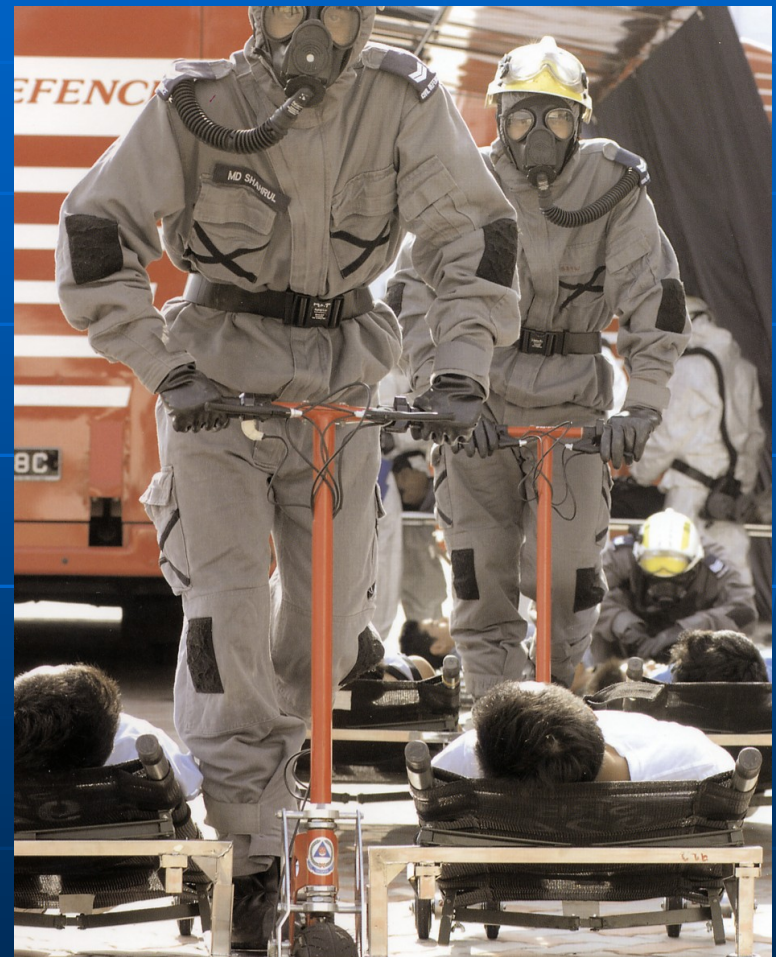
Jaký je to stupeň ochrany?

Jaký je to stupeň ochrany?

Jaký je to stupeň ochrany?

Doporučení stupně ochrany

- NEZNÁMÁ LÁTKA
- NERVOVÁ LÁTKA
- ZPUCHÝŘUJÍCÍ LÁTKA
- KAYNOVODÍK
- DUSIVÁ LÁTKA
- BIOLOGICKÁ LÁTKA
- RADIOAKTIVNÍ LÁTKA
- STUPEŇ A
- STUPEŇ A
- STUPEŇ A(1)
- STUPEŇ B(2)
- STUPEŇ B(2)
- STUPEŇ C a filtry na částice
- STUPEŇ C a filtry na částice

(1) Vyšší koncentrace par způsobují puchýře

(2) Stupeň A je žádoucí v uzavřených prostorech

Dotazy